

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Cynllun Archwilio 2015

Cyngor Sir Ddinbych

Cyhoeddwyd: Mawrth 2015

Cyfeirnod y ddogfen: 186A2015

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ddinbych fel rhan o'r gwaith a gyflawnir/i'w gyflawni yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiion perthnasol.

Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partiion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau yngl n â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2015

Crynodeb	4
Archwiliad ariannol	4
Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	7
Gwaith arall a wnaed	8
Archwiliad perfformiad	8
Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen	11

Atodiadau

Cyfrifoldebau perthnasol	14
Gwaith perfformiad yn yr amlinelliad o archwiliad y llynedd sy'n dal i fynd rhagddo	16
Astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol	17

Cynllun Archwilio 2015

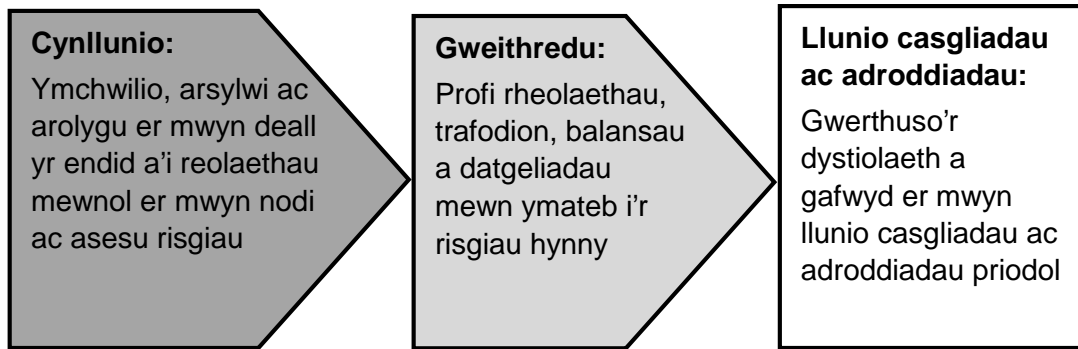
Crynodeb

1. Fel eich archwilydd allanol, fy amcan yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel Archwilydd Cyffredinol a'm rhwymedigaethau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Archwilio, sef:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ac ardystio pa un a ydynt yn 'gywir a theg';
 - asesu a ydych wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau;
 - archwilio ac asesu a ydych wedi cyflawni eich dyletswyddau ac wedi bodloni gofynion y Mesur; a
 - chynnal astudiaethau i'm galluogi i wneud argymhellion ar gyfer gwella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau rheoli ariannol neu drefniadau rheoli eraill.
2. Diben y cynllun hwn yw nodi'r gwaith y bwriadaf ymgymryd ag ef, pryd yr ymgymmerir ag ef, faint y bydd yn ei gostio a phwy fydd yn ymgymryd ag ef.
3. Ni chyfyngwyd arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.
4. Nodir fy nghyfrifoldebau, ynghyd â chyfrifoldebau'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn [Atodiad 1](#).

Archwiliad ariannol

5. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2015, sy'n cynnwys barn ar eu 'cywirdeb a'u tegwch'.
6. Rwyf hefyd yn ystyried a yw Cyngor Sir Ddinbych (y Cyngor) wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau ac yn adrodd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn cydymffurfio â gofynion.
7. Mae [Atodiad 1](#) yn nodi fy nghyfrifoldebau yn llawn.
8. Mae'r gwaith archwilio a wneir gennyf er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau yn ymateb i fy asesiad o risgiau. Mae'r ddealltwriaeth hon yn galluogi i mi ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol gan roi sicrwydd ar yr un pryd yngl n â'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae tri cham i'm dull archwilio fel y nodir yn [Arddangosyn 1](#).

Arddangosyn 1: Fy null archwilio

9. Nodir y risgiau o gamddatganiadau perthnasol yr ystyriaeth eu bod yn sylweddol ac y mae angen rhoi ystyriaeth archwilio arbennig iddynt o ganlyniad i hynny yn Arddangosyn 2, ynghyd â'r gwaith y bwriadaf ymgymryd ag ef i ymdrin â hwy.

Arddangosyn 2: Risgiau archwiliad ariannol

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau ym mhob endid ar hyn o bryd. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol [ISA 240.31-33].	Bydd fy nhîm archwilio yn: <ul style="list-style-type: none">• profi priodoldeb cofnodion mewn dyddlyfrau ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;• adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu i ganfod unrhyw duedd;• gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol; a• profi'r modd y caiff trafodion eu cofnodi yn y cyfrifyfr cyffredinol cyn ac ar ôl diwedd y flwyddyn er mwyn sicrhau y caiff incwm a gwariant eu cofnodi'n gywir yn y flwyddyn gyfrif briodol.
Risg o gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol yn deillio o'r broses o ailbriso asedau.	Byddwn yn asesu'r broses ailbriso gan sicrhau ei bod wedi'i chynnal yn unol â pholisïau cyfrifyddu a'i bod, ym mhob ffordd berthnasol, wedi'i hadlewyrchu'n gywir yn y datganiadau ariannol.

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
<p>Rwyf wedi nodi nifer o ddatgeliadau fel datgeliadau o natur berthnasol. Mae'r rhain yn cynnwys datgelu Partion Cysylltiedig, y nodyn ar Gydabyddiaeth a Lwfansau Aelodau.</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> yr asesiad blynyddol a wnaed gan swyddogion o'r sail y gwneir amcangyfrifon arni a'u diwygio yn unol â'r wybodaeth ddiweddaraf.
<p>Trafodion sylweddol a thrafodion sy'n cynnwys amcangyfrifon cyfrifyddu.</p>	<p>Byddwn yn parhau i gynnal trafodaethau â'r Cyngor i asesu pa un a wnaed unrhyw drafodion sylweddol yn ystod y flwyddyn archwilio ariannol ac yn llunio ymatebion archwilio priodol i asesu unrhyw risgiau. Byddwn yn adolygu dogfennaeth a ddelir i ategu amcangyfrifon y daethpwyd iddynt a dyfarniadau a wnaed, gan gyfeirio at bapurau a ddarparwyd i'w hategu.</p>
<p>Fel rhan o'm gwaith archwilio ar gyfer 2013-14, nodais achosion lle y cafodd incwm a gwariant eu cyfrif ddwywaith yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cyfunol.</p>	<p>Byddwn yn adolygu'r trefniadau a ddiweddarwyd mewn perthynas â thaliadau mewnol a ailgodir ac yn llunio gweithdrefnau archwilio priodol er mwyn sicrhau y rhoddir cyfrif cywir am daliadau mewnol a ailgodir.</p>
<p>Mae perygl y caiff y datganiadau ariannol eu cam-ddatgan yn sylweddol oherwydd gwall neu am fod trafodion, balansau a datgeliadau wedi eu hepgor.</p>	<p>Ar ôl cael datganiadau ariannol drafft 2014-15 ym mis Mehefin 2015, byddwn yn cynnal adolygiad o'r datganiadau ac yn diweddarau ein hasesiad risg yn unol â'r adolygiad hwnnw. Byddwn yn cynllunio rhaglenni profi ar gyfer yr archwiliad er mwyn sicrhau bod ein gwaith yn canolbwyntio ar falansau a thrafodion berthnasol ac unrhyw risgiau ychwanegol mewn perthynas â datganiadau ariannol sy'n codi yn dilyn ein hadolygiad o'r datganiadau ariannol drafft.</p>

10. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr ar gywirdeb a thegwch y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Fy nod yw nodi camddatganiadau berthnasol, hynny yw, y rheini a allai gamarwain y sawl sy'n darllen y cyfrifon. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol cyn cwblhau'r archwiliad.

-
11. At ddibenion adroddiadau, byddaf yn cymryd na fydd angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ystyried unrhyw gamddatganiadau sydd islaw lefel 'ddibwys' (pump y cant o berthnasedd neu £100,000, pa un bynnag sydd isaf) ac felly ni fyddaf yn cyflwyno adroddiad arnynt:
- Nodir fy ffioedd ar gyfer fy ngwaith archwilio ariannol yn **Arddangosyn 6**. Mae fy ffioedd yn seiliedig ar y tybiaethau canlynol:
 - bod y wybodaeth a roddir i ategu'r datganiadau ariannol yn amserol, o'r ansawdd disgwylidiedig a'i bod wedi'i hadolygu at ddibenion sicrwydd ansawdd;
 - y bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;
 - bod yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith gennyh i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i roi'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a anfonir ataf; a
 - bod rhaglen waith arfaethedig y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i chwblhau a bod y rheolwyr wedi ymateb i faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.
12. Yn ogystal â'm cyfrifoldebau o ran archwilio datganiadau ariannol statudol y Cyngor a nodwyd uchod, mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio datganiad a gyflwynir i Lywodraeth Cymru sy'n rhoi gwybodaeth am y Cyngor i gefnogi'r gwaith o baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan.

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

13. Gofynnwyd i mi wneud gwaith ardystio ar hawliadau a ffurflenni grant y Cyngor. Yn 2014-15, disgwyliaf archwilio rhwng 15 ac 20 o hawliadau, y mae nifer ohonynt yn gymhleth, sef yr hawliad am Gymhorthdal Budd-dal Tai a'r hawliad am Gymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai.
14. Nodir amcangyfrif o'm ffi archwilio yn **Arddangosyn 6**.

Materion cyffredinol a nodwyd

15. Mae Arddangosyn 3 yn crynhoi'r materion allweddol a nodwyd gennyf wrth wneud gwaith ardystio grantiau yn 2013-14.

Arddangosyn 3: Materion cyffredinol sy'n ymwneud ag ardystio hawliadau a ffurflenni grant

Hawliadau a ffurflenni grant a amodwyd yn 2013-14

Yn 2013-14, gwnaethom archwilio 18 o hawliadau a ffurflenni, y cafodd tri ohonynt eu hamodi. Y prif fater a arweiniodd at amodi oedd nad oedd y ffurflenni wedi'u cwblhau yn unol â'r cyfarwyddiadau ar gyfer hawliadau grant.

Effeithiolrwydd trefniadau cydgysylltu grantiau

Er nas oes unrhyw drefniant canolog o fewn y Cyngor ar gyfer cydgysylltu grantiau, mae'r trefniadau a ddirprwywyd ar gyfer paratoi ac ardystio hawliadau a ffurflenni yn cael eu rheoli'n dda ac yn gweithio'n effeithiol ar y cyfan.

Materion sy'n ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant penodol

16. Yn ogystal â'r materion cyffredinol a nodwyd uchod, byddaf yn cyhoeddi adroddiad ar wahân, 'Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2013-14' ym mis Ebrill 2015, a fydd yn nodi'r materion allweddol a nodwyd gennyf mewn perthynas â hawliadau a ffurflenni grant unigol.

Gwaith arall a wnaed

17. Fy nghyfrifoldeb i hefyd yw archwilio'r Cydbwyllgor mewn perthynas â'r Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Y Cyngor yw'r awdurdod arweiniol. Mae ein ffi ar gyfer y gwaith hwn wedi'i chynnwys yn [Arddangosyn 6](#).

Archwiliad perfformiad

18. Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, er mwyn pennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â gofynion i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus. Rhaid i mi hefyd gynnal archwiliadau i nodi a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o dan y Mesur. Mae fy ngwaith asesu gwelliant, ynghyd â'm gwaith ar faterion ariannol, hefyd yn fy nghynorthwyo i gyflawni fy nghyfrifoldeb i fodloni fy hun bod y corff a archwilir wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn ei ddefnydd o adnoddau.
19. Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad corfforaethol ym mhob awdurdod gwella. Ers 2013-14, rwyf wedi ymgymryd â'r rhaglen hon o asesiadau corfforaethol ar sail gylchol. Ar hyn o bryd, rwyf wedi cytuno â Llywodraeth Cymru y gallaf ddefnyddio'r grant a gaf gan Lywodraeth Cymru i ariannu'r asesiad corfforaethol. Mae hyn yn golygu, yn ogystal ag asesiad gwella a gwaith archwilio a ariennir gan ffi, y bydd pob awdurdod yn cael asesiad corfforaethol manwl unwaith yn ystod cyfnod o bedair blynedd. Yn y cyfamser, byddaf yn cynnal trosolwg llai manwl o ddatblygiadau a'r cynnydd a wnaed gan yr awdurdod. Os daw unrhyw faterion o bryder neu faterion â blaenoriaeth i'r amlwg, mae gennyf yr hyblygrwydd i gynnal asesiadau corfforaethol yn amlach.
20. Nodaf yn yr adran hon y rhaglen 12 mis o waith archwilio perfformiad i'w chynnal yn y Cyngor. Pennwyd cynnwys y rhaglen drwy ystyried y risgiau a'r heriau sy'n wynebu'r Cyngor, graddau'r wybodaeth archwilio ac arolygu a gasglwyd, gan gynnwys gwybodaeth gan gyrrff adolygu allanol eraill, yn ogystal â ffynonellau eraill o wybodaeth sydd ar gael gan gynnwys prosesau adolygu a gwerthuso'r Cyngor ei hun.

-
21. Nodir elfennau fy ngwaith archwilio perfformiad yn **Arddangosyn 4** ac fe'u cynlluniwyd er mwyn helpu i gyflawni'r amcanion lefel uchel a nodwyd yn ein strategaeth gorfforaethol ar gyfer 2013-2016 (www.wao.gov.uk/publication/wales-audit-office-corporate-strategy-2013-2016).

Arddangosyn 4: Elfennau o'm gwaith archwilio perfformiad

22. Ceir crynodeb o'r gwaith ar berfformiad y bwriadaf ei wneud yn Arddangosyn 5.

Arddangosyn 5: Cynnwys fy rhaglen o waith archwilio perfformiad ar gyfer 2015-16

	Prosiectau penodol
Archwiliad ac asesiad gwella	<p>Archwiliad o'r 'cynllun gwella' Archwiliad o'r gallu i gyflawni'r ddyletswydd i gyhoeddi cynllun gwella.</p> <p>Archwiliad o'r 'asesiad o berfformiad' Archwiliad o'r gallu i gyflawni'r ddyletswydd i gyhoeddi asesiad o berfformiad.</p> <p>Adolygiad o drefniadau rheoli ariannol Rhagor o waith ar drefniadau rheoli ariannol yn dilyn ein hadolygiad o 2014-2015, gan edrych ymlaen at gynigion ar gyfer pennu cyllideb ac arbedion yn 2016-17. Byddwn hefyd yn canolbwyntio ar sefyllfa'r cronfeydd wrth gefn, y polisi a'r defnydd o gronfeydd wrth gefn.</p> <p>Adolygiad llywodraethu Adolygiad o drefniadau craffu gan ganolbwyntio ar waith craffu wrth fonitro effaith toriadau cyllidebol.</p> <p>Adolygiad rheoli perfformiad Astudiaeth ledled gogledd Cymru ar feincnodi costau gwasanaethau cymdeithasol yn erbyn perfformiad. Bydd hyn yn cynnwys AGGCC.</p> <p>Adolygiad(au) a bennir yn lleol</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygu dull y Cyngor o ymdrin â darparwyr gwasanaethau amgen; a • chynnal presenoldeb mewn Adolygiadau Herio Gwasanaethau blynyddol.
Gwaith dilynol	<p>Byddaf yn parhau i ganolbwyntio ar asesu'r cynnydd a wnaed o ran gweithredu argymhellion o'm gwaith blaenorol. Fel rhan o'r gwaith hwn, byddaf yn ceisio sicrwydd bod gan y Cyngor brosesau corfforaethol priodol ar waith i ymateb i'm hadroddiadau, olrhain yr hyn a wneir i roi fy argymhellion ar waith a chyflwyno adroddiadau ar hyn i'r pwyllgor priodol.</p> <p>Bwriadaf wneud gwaith dilynol penodol yn y meysydd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adnoddau Dynol • Tai Fforddiadwy • Economi ac Adfywio
Astudiaethau llywodraeth leol	I'w gadarnhau.
Arfer da	Yn unol â'm hymrwymiad i nodi a rhannu arfer da, byddaf yn parhau i gynnal seminarau dysgu ar y cyd, nodi astudiaethau achos perthnasol a chanolbwyntio ar nodi a hyrwyddo arfer effeithiol.

23. Nodir y prosiectau archwilio perfformiad a gynhwyswyd yng Nghynllun Archwilio y llynedd, sydd naill ai'n dal i fynd rhagddynt neu a ddisodlwyd gan brosiectau amgen drwy gytundeb â chi, yn Atodiad 2.

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen

Ffi

24. Nodir eich ffi amcangyfrifedig ar gyfer 2015 yn Arddangosyn 6. Ni wnaed unrhyw newid i'ch ffi archwilio eleni am y gwaith archwilio ariannol a'r gwaith archwilio perfformiad. Fodd bynnag, rydym wedi cynnwys ffi ychwanegol am ein gwaith mewn perthynas â'r cydbwyllgor.

Arddangosyn 6: Ffi archwilio

Maes archwilio	Ffi arfaethedig (£)	Y ffi wirioneddol y llynedd (£)
Gwaith archwilio Ariannol¹	£178,264	£178,264
Gwaith archwilio perfformiad:²		
• Gwaith archwilio ac asesu gwelliant a gwaith dilynol	£93,882	£93,882
Cyfanswm y gwaith archwilio perfformiad	£93,882	£93,882
Cyfanswm y ffi	£272,146	£272,146
Gwaith ardystio grantiau³	£75,000 i £80,000	£89,658
Gwaith archwilio ariannol arall⁴	£1,134	Dim

Nodiadau:

¹ Yn daladwy rhwng mis Tachwedd 2014 a mis Hydref 2015.

² Yn daladwy rhwng mis Ebrill 2015 a mis Mawrth 2016.

³ Yn daladwy wrth i'r gwaith gael ei wneud.

⁴ Yn daladwy rhwng mis Tachwedd 2014 a mis Hydref 2015 (gwaith archwilio mewn perthynas â'r Cydbwyllgor Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol).

25. Bydd y broses gynllunio yn barhaus ac efallai y bydd angen newid fy rhaglen o waith archwilio ac, felly, fy ffi os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn codi. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod â'r Cyngor yn gyntaf.
26. Ceir rhagor o wybodaeth am fy ngraddfeydd ffioedd a'r broses o bennu ffioedd ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru yn: www.wao.gov.uk/about-us/fee-scales-and-fee-setting.

Tîm archwilio

27. Ceir crynodeb o brif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, yn Arddangosyn 7.

Arddangosyn 7: Fy nhîm

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Derwyn Owen	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol	02920 320 500	Derwyn.Owen@wao.gov.uk
Jane Holownia	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Perfformiad	02920 320500	Jane.Holownia@wao.gov.uk
Anthony Veale	Rheolwr yr Archwiliad Ariannol	02920 320500	Anthony.veale@wao.gov.uk
Gareth Evans	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	02920 320500	Gareth.Evans@wao.gov.uk
Huw Lloyd Jones	Rheolwr Archwilio Perfformiad	07813 822017	Huw.LloydJones@wao.gov.uk
Gwilym Bury	Arweinydd Archwilio Perfformiad	02920 320500	Gwilym.Bury@wao.gov.uk

28. Gallaf gadarnhau bod holl aelodau fy nhîm yn annibynnol ar y Cyngor a'ch swyddogion. At hynny, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi dynnu eich sylw ato.

Amserlen

29. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunwyd arnynt, i'r Cyngor sy'n ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy ngherrig milltir allweddol yn Arddangosyn 8.

Arddangosyn 8: Amserlen

Gwaith arfaethedig	Cyflawni'r gwaith	Llunio'r adroddiad terfynol
Cynllun Archwilio 2015	Rhwng mis Ionawr 2014 a mis Chwefror 2015	Mis Mawrth 2015

Gwaith arfaethedig	Cyflawni'r gwaith	Llunio'r adroddiad terfynol
Gwaith cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol Barn ar y Datganiadau Ariannol 	Rhwng mis Chwefror a mis Medi 2015	Mis Medi 2015 Mis Medi 2015
Gwaith perfformiad	Rhwng mis Ebrill a mis Rhagfyr 2015	Rhwng mis Ebrill a mis Rhagfyr 2015
Adroddiad Gwella Blynyddol	Rhwng mis Ebrill a mis Rhagfyr 2015	Mis Mawrth 2016
Cynllun Archwilio 2016	Rhwng mis Hydref a mis Rhagfyr 2015	Mis Chwefror 2016

* *Yn amodol ar gymeradwyaeth amserol o'r canfyddiadau drafft gyda'r Cyngor.*

Atodiad 1

Cyfrifoldebau perthnasol

Archwiliad ariannol

Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi fy mhwerau a'm dyletswyddau i gynnal eich archwiliad ariannol. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:

- Eu 'cywirdeb a'u tegwch', gan roi sicrwydd eu bod:
 - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
 - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a gofynion cymwys eraill; ac
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu cyfrifon.

- Cysondeb y wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol â'r datganiadau ariannol.

Mae'n rhaid i mi hefyd ddatgan drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â'r gofynion, os na chadwyd cofnodion cyfrifyddu cywir, os na wnaed y datgeliadau gofynnol ar gyfer cydnabyddiaeth a thrafodion eraill neu os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi asesu a yw'r Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau. Er mwyn cyflawni hyn, ystyriaf y canlynol:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol y Cyngor, fel y nodir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'm hadroddiad cysylltiedig;
- canlyniadau gwaith arall a wnaed gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiadau o hawliadau a ffurflenni, ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle bo hynny'n berthnasol i'm cyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n mynd i'r afael â materion na chaiff eu cynnwys gan yr uchod, ac ar ystyriaf ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol y Cyngor a dogfennau cysylltiedig, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon. Rhaid i mi hefyd ystyried pa un a ddylwn lunio adroddiad, er budd y cyhoedd, ar unrhyw fater a ddaw i'm sylw wrth i mi gynnal yr archwiliad.

Nid yw fy ngwaith archwilio yn rhyddhau rheolwyr, na'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, o'u cyfrifoldebau sy'n cynnwys:

- paratoi'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Blynyddol yn unol â safonau a chanllawiau cyfrifyddu cymwys;

-
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
 - sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol; a
 - sicrhau gwerth am arian o ran y defnydd o adnoddau.

Mae'r rheolwyr yn cytuno i roi'r canlynol i mi:

- mynediad i'r holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r gwaith o baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- gwybodaeth ychwanegol y gallaf ofyn amdani gan y rheolwyr er mwyn cynnal yr archwiliad; a
- mynediad anghyfyngedig i unigolion yn y Cyngor y byddaf yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt.

Bydd angen i'r rheolwyr roi datganiadau ysgrifenedig i mi er mwyn cadarnhau'r canlynol:

- eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol;
- bod pob trafodyn wedi'i gofnodi ac wedi'i adlewyrchu yn y datganiadau ariannol;
- bod y wybodaeth a roddwyd i mi er mwyn cynnal yr archwiliad yn gyflawn; ac
- ategu tystiolaeth archwilio arall sy'n berthnasol i'r datganiadau ariannol neu honiadau penodol yn y datganiadau ariannol os ystyriaf fod hynny'n angenrheidiol neu os yw'n ofynnol o dan y Safonau Rhyngwladol ar Archwilio.

Archwiliad perfformiad

Mae'r Mesur yn gosod dyletswydd gyffredinol ar awdurdodau gwella i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni [eu] swyddogaethau'. Mae hefyd yn gosod gofynion penodol ar awdurdodau i bennu amcanion gwella, ac i gyhoeddi cynlluniau gwella blynyddol ac asesiadau o berfformiad. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, awdurdodau parciau cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub.

Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, er mwyn pennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â'i ddyletswydd gyffredinol a gofynion y Mesur. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal archwiliadau i nodi pa un a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran gwella, cynllunio ac adrodd.

Gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd, o dan rai amgylchiadau, gynnal archwiliadau arbennig (o dan adran 21), gan gyflwyno adroddiad i'r awdurdodau a'r Gweinidogion perthnasol mewn perthynas â'r archwiliadau hynny, ac o bosibl gyhoeddi'r adroddiad hwnnw (o dan adran 22). Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi'r adroddiadau archwilio ac asesu yn ei Adroddiad Gwella Blynyddol cyhoeddedig (o dan adran 24). Bydd yr adroddiad hwn hefyd yn crynhoi unrhyw adroddiadau ar arolygiadau arbennig.

Atodiad 2

Gwaith ar berfformiad yn yr amlinelliad o archwiliad y llynedd sy'n dal i fynd rhagddo

Prosiect archwilio perfformiad	Statws
Astudiaeth Llywodraeth Leol: <ul style="list-style-type: none">Gweithio mewn ffordd gydgysylltiedig i ymdrin â'r galw ym maes lechyd a Gofal Cymdeithasol - Annibyniaeth Pobl H n.	Gwaith maes wedi'i ddechrau ond heb ei gwblhau eto ar bob safle.
Astudiaeth Llywodraeth Leol: <ul style="list-style-type: none">Cyflawni â Llai. Gwasanaethau Hamdden	Gwaith maes wedi'i ddechrau ond heb ei gwblhau eto ar bob safle.

Atodiad 3

Astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol

Efallai y bydd gan Gyngor Sir Ddinbych hefyd ddiddordeb yn yr archwiliadau gwerth am arian cenedlaethol a gynhelir gennyf, y bydd rhai ohonynt yn arbennig o berthnasol i lywodraeth leol, ac efallai'n cynnwys casglu tystiolaeth ar draws llywodraeth leol. Ariennir yr astudiaethau hyn gan y Cynulliad Cenedlaethol ac fe'u cyflwynir i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol i'w helpu i graffu ar wariant cyhoeddus.

Mae'r tabl isod yn cwmpasu'r holl waith mewn perthynas ag astudiaethau gwerth am arian sydd ar y gweill ar hyn o bryd, er bod rhywfaint o'r gwaith hwn yn dal i fod ar gam datblygu cynnar. Mae'r rhaglen hon yn cynnwys crynodebau Cymru gyfan o'r gwaith archwilio a wnaed yn lleol yn y GIG ac archwiliadau ymatebol o feysydd penodol sy'n peri pryder i'r cyhoedd a godwyd â mi. Maes o law, byddaf yn ystyried ac yn ymgynghori ar feysydd pwnc posibl ar gyfer astudiaethau gwerth am arian yn y dyfodol i'w rhoi ar waith, ac o bosibl mewn rhai achosion yn cyflwyno adroddiadau arnynt, yn 2015-16.

Cyflwynir adroddiadau diweddarau pellach ar fy rhaglen o astudiaethau gwerth am arian i chi o fewn yr adroddiadau cynnydd rheolaidd a baratoir gan fy nhîm.

Pwnc	Amserlen gyhoeddi ddisgwyliedig
Rhagnodi gan feddygon teulu	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Buddsoddiad gan Lywodraeth Cymru mewn seilwaith band eang y genhedlaeth nesaf	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Consortia addysg rhanbarthol	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Camau Llywodraeth Cymru i gaffael Maes Awyr Caerdydd	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Gwasanaethau rheilffyrdd	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Gwasanaethau orthopedig	Rhwng mis Ebrill a mis Mehefin 2015
Codio clinigol yn y GIG	Haf 2015
Rhestrau aros y GIG a phractisau preifat	Haf 2015
Darlun o wasanaethau cyhoeddus	Hydref 2015
Datblygiad Cyfoeth Naturiol Cymru	Hydref 2015
Cronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio ¹	I'w gadarnhau

¹ Yn ystod y broses glirio, mae'r amserlen gyhoeddi yn ansicr am resymau sy'n benodol i'r prosiect.

Pwnc	Amserlen gyhoeddi ddisgwyliedig
Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru ²	I'w gadarnhau
Rheoli llifogydd a'r risg o erydu (yn debygol o ganolbwyntio ar lifogydd arfordirol)	I'w gadarnhau

² Yn ystod y broses glirio, mae'r amserlen gyhoeddi yn ansicr am resymau sy'n benodol i'r prosiect.

Pwnc	Amserlen gyhoeddi a ddisgwyliedig
Ymyrraeth gynnar a newid ymddygiad y cyhoedd ³	I'w gadarnhau
Ymyriadau Llywodraeth Cymru mewn llywodraeth leol ⁴	I'w gadarnhau
Ymatebion Llywodraeth Cymru i argymhellion archwilio	I'w gadarnhau
Caffael cyhoeddus a'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol	I'w gadarnhau

³Yn y byrdymor, bydd y gwaith o lunio adroddiad newydd i roi darlun o wasanaethau cyhoeddus yn cael blaenoriaeth dros y gwaith hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad i roi darlun o wasanaethau cyhoeddus yn debygol o adlewyrchu'r themâu hyn mewn rhyw ffordd. Bydd staff Swyddfa Archwilio Cymru hefyd yn ystyried cyfleoedd i fwrw ymlaen â gwaith yn y maes hwn fel rhan o'n rhaglen i gyfnewid arfer da.

⁴ Mae'r cynlluniau ar gyfer y gwaith hwn yn cael eu hailystyried yng ngoleuni'r adolygiad a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru o ymyriadau Sefydliad Polisi Cyhoeddus Cymru mewn perthynas ag Ynys Môn ac er mwyn ystyried unrhyw oblygiadau ehangach sy'n deillio o raglen ddiwygio llywodraeth leol.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk